

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія

**ПЕДАГОГІКА
СОЦІАЛЬНА РОБОТА**

Випуск 14

Ужгород – 2008

УДК 371; 378; 364
ББК 88.8

**Науковий вісник Ужгородського національного університету:
Серія «Педагогіка. Соціальна робота». – № 14.**

В журналі вміщено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Теоретико-методологічні засади підготовки педагогічних кадрів у поліетнічному регіоні”, проведеної кафедрою педагогіки і психології Ужгородського національного університету” 4–5 грудня 2008 року.

Журнал включено до переліку наукових фахових видань з педагогічних дисциплін, затвердженого Президією ВАК України

Редакційна колегія

Головний редактор:

Козубовська І.В.

професор, доктор педагогічних наук

Заступник головного редактора:

Бартош О.П.

доцент, кандидат педагогічних наук

Відповідальний секретар:

Турянниця В.В.

доцент, кандидат філологічних наук

Члени редколегії:

Болдижар М.М.

професор, доктор історичних наук

Курляк І.Є.

професор, доктор педагогічних наук

Мигович І.І.

професор, доктор філософських наук

Поліщук Ю.Й.

професор, доктор педагогічних наук

Сабо А.М.

професор, доктор педагогічних наук

Староста В.І.

професор, доктор педагогічних наук

***Рекомендовано до друку Вченою Радою
Ужгородського національного університету,
протокол № 10 від 27 листопада 2008 року***

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 7972, видане Державним комітетом телебачення і радіомовлення
від 09.10.2003 року

ЗМІСТ

Атаманчук П.С., Поведа Т.П. ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСТНО-СВІТОГЛЯДНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ	7
Бергхауер-Олас Емёвке. ОСОБЕННОСТИ ОТОБРАЖЕНИЯ ДЕТСКИХ ЭМОЦИЙ В ИГРЕ И В РИСУНКЕ	10
Біла О.Г. ПРОБЛЕМА ОСОБИСТІСНОГО СТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГА-ПРАКТИКА	12
Богданов І.Т. ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІЗИКО-ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ	15
Волошина К.О. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ШКІЛЬНОГО ПІДРУЧНИКА З ФІЗИКИ	18
Гавришко С.Г. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВІРШОВАНОЇ ФОРМИ ТА ІМІТАЦІЙНИХ ВПРАВ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ФІЗКУЛЬТХВИЛИНОК У 1-2 КЛАСАХ	21
Гапак О.М., Гадесв П.О. РОЗВИТОК ШКІЛЬНОЇ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ НА ВОЛИНІ ТА ЗАКАРПАТТІ В ХІХ СТОЛІТТІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ	23
Генов-Стешенко О.В. ПРОЕКТУВАННЯ ТА РОЗРОБКА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ “ЕЛЕКТРИЧНИЙ СТРУМ У НАПІВПРОВІДНИКАХ” В КОНТЕКСТІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ФІЗИКИ	26
Гулецька Я.Г. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ФАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	30
Гуляєва Т.О., Шарко В.Д. РОЛЬ КОМП’ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНІХ УМІНЬ У СТУДЕНТІВ	33
Гуренко О.І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИХОВАННЯ ЕТНІЧНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ	36
Дерій Н.О. ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСНИХ МЕТОДІВ ЕКОЛОГІЧНОГО НАВЧАННЯ У ФАХОВОМУ СТАНОВЛЕННІ СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧОГО І ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛІВ	39
Дзямко В.Й., Дзямко В.М., Мучичка І.І. ПРОБЛЕМИ МАТЕМАТИЗАЦІЇ ШКІЛЬНОГО КУРСУ ХІМІЇ	42
Дрозд О.В. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДЛЯ ТОЛЕРАНТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	44
Жирош О.М., Дзямко В.Й. ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ МУЗИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	46
Заболотний В., Шут М., Мисліцька Н. ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЙ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ УЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ	49
Заболотний В. ПРОПЕДЕВТИКА ПІДГОТОВКИ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ	51
Зєня Л.Я. ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНІ КОМПЕТЕНЦІЇ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТАРШОЇ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ	54
Зінич В.І. ПСИХОЛОГІЧНІ ВИДИ ДОПОМОГИ В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПСИХОЛОГІВ	58
Ісасевич С.І. АНАЛІЗ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ПІДХОДІВ ЩОДО ПРОБЛЕМИ ОСОБИСТІСНО ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПСИХОЛОГІЯ»	60
Каплун С.В. ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ	62
Карбованець О.І. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ І ВИКОРИСТАННЯ ГРУПОВОЇ ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ	64
Квас В.М. МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН	68
Керестень І.С., Бігар В.М., Кополовец С.М. ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО ОСОБИСТІСНОЇ ЦІННОСТІ ЗНАНЬ В УЧНІВ	71
Керестень І.С., Чорба М.І. САМОДЕТЕРМІНАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УГОРСЬКІЙ ЕТНІЧНІЙ МЕНШИНІ	74
Кіш Н.В. МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ	78
Клочек Л.В. ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА ДЛЯ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ	81
Ковальчук О.С. ДЕЯКІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ІДЕЙ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ	83
Кривов’яз О.О. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ НАУКОВОСТІ ТА ДОСТУПНОСТІ У ШКІЛЬНОМУ ХІМІЧНОМУ ЕКСПЕРИМЕНТІ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ О.І. АСТАХОВА	86
Кузьма-Качур М.І. ОБГРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ДО КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	88
Кухта І.В. РІДНА МОВА ЯК СОЦІАЛЬНЕ ТЛО ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ	90
Кухта М.І. ПРОФЕСІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПЕДАГОГА	93
Марковська О.П. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ-КОНСУЛЬТАНТІВ	95
Машкаринець-Бутко А. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ДИТЯЧИХ БУДИНКАХ СІМЕЙНОГО ТИПУ	98

Мединський С.В. ВИЗНАЧЕННЯ СПРЯМОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ТА РАНЖУВАННЯ РЕЙТИНГУ У ЗНАЧИМОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЯКОСТЕЙ	101
Мелешко Г.М. ВИВЧЕННЯ КУРСУ WEB-ДИЗАЙН ЯК ОДИН З АСПЕКТІВ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО НАПРЯМУ	105
Оленюк І.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГНОЗОВАНОГО РІВНЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ	108
Олімова М.О. ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В УПРАВЛІННІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ: ПРОЕКТНЕ НАВЧАННЯ	111
Опачко М.В., Соломка Е.Т. ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ДЛЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ ПОЛІЕТНІЧНОГО РЕГІОНУ	114
Опачко М.В. ДИДАКТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У МЕТОДИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ: РОЛЬ І МІСЦЕ	117
Перетяцько В.В. РОЛЬ КОНСУЛЬТАЦІЇ ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ФОРМИ У ДИДАКТИЧНІЙ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ УНІВЕРСИТЕТІВ	121
Попова Т.М. АКсіОЛОГІЧНА ФУНКЦІЯ КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ЗМІСТУ ФІЗИЧНОЇ ОСВІТИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ	124
Попович А.М. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ	128
Пустовий О.М., Шепета О.М., Сергієнко В.П. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ ЛЕКЦІЇ З КУРСУ “ФІЗИКА ТВЕРДОГО ТІЛА” ДЛЯ МАГІСТРАНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВНЗ	130
Розлуцька Г.М. ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ В УМОВАХ НАВЧАННЯ У ВИЩИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ	132
Садовець О.В. ПАРТНЕРСТВА ШКІЛ ТА УНІВЕРСИТЕТІВ ЯК ЕФЕКТИВНА МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ США	134
Сидорчук Л.А. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОЕКТУВАННЯ ЦІЛЕЙ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕРГОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	137
Сиротюк В.Д., Цоколєнко О.А., Сичевська Н.С. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА СТУДЕНТІВ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ	140
Сікора Я.Б. КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИВЧЕННІ “МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИКИ” ..	143
Славінська Т.Б. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ ПСИХОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ	146
Сокол І.В., Шарко В.Д. ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАДАЧНОГО ПІДХОДУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АСТРОНОМІЇ	149
Соловей М.В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ТУРИСТСЬКО-ЕКСКУРСІЙНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ	152
Соломка Е.Т. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ В СІМ’Ї, ЩО УЗАЛЕЖНЕНА ВІД АЛКОГОЛЮ	155
Сосницька Н.Л. ВПРОВАДЖЕННЯ ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ ЗМІСТУ ШКІЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ОСВІТИ У ФАХОВУ ПІДГОТОВКУ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ	158
Точиліна Т.М. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ У ТЕХНІЧНОМУ ВУЗІ НА ОСНОВІ ТЕХНОЛОГІЇ МОДУЛЬНОГО НАВЧАННЯ	161
Туряниця В.В. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ВНЗ ЗАКАРПАТТЯ (на прикладі “Веселкової школи”)	164
Філіпенко І.І. КОРЕКЦІЯ ЯКОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗДОБУТКІВ СТУДЕНТІВ	166
Чорба М.І. ЗМІСТОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СФОРМОВАНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	168
Швай Р.І. ТВОРЧИСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ	172
Шишкіна О.О. ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ ІНФОРМАЦІЙНИМ КОМП’ЮТЕРНИМ ТЕХНОЛОГІЯМ	174
Юр’єва К.А. ОДИН З ПОШИРЕНИХ СТЕРЕОТИПІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ	177
Яблочников С.Л. МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ СИСТЕМАМИ В МЕЖАХ КІБЕРНЕТИЧНОГО ПІДХОДУ	180
Якименко С.І. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ЗАСАДАХ СПАДЩИНИ ПЕДАГОГІВ КЛАСИКІВ	183
Яцина О.Ф. ПОЗАШКІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ТОВАРИСТВА ”ПРОСВІТА” НА ЗАКАРПАТТІ (1920-1939 рр.): ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ СУЧАСНИМИ ОСВІТНИМИ ЗАКЛАДАМИ	187

CONTENT

Atamanchuk P., Poveda T. FORMATION OF COMPETENCY-WORLD-OUTLOOK QUALITIES OF FUTURE PHYSICS TEACHERS	7
Berghauer–Olas Emevke. PECULIARITIES OF REFLECTION OF A CHILD’S EMOTIONS IN A GAME AND AT A PICTURE.....	10
Bila O. PROBLEM OF PSYCHOLOGISTS-PRACTICIAN PERSONALITY ESTABLISHMENT	12
Bogdanov I. PSYCHOLOGIC PRE–CONDITIONS OF REALISATION OF PHYSIC-TECHNICAL TRAINING OF FUTURE PHYSICS TEACHERS	15
Voloshyna K. THEORETICAL ASPECTS OF CONTEMPORARY PHYSICS SCHOOL TEXT-BOOKS	18
Gavryshko S. PECULIARITIES OF MAKING USE OF POETIC FORM AND IMITATIONAL EXERCICES FOR THE PHYSICAL RELAXATION IN THE 1 – 2 PRYMARY SCHOOL GRADES	21
Gapak O., Tadeyev P. DEVELOPMENT OF SCHOOL METHAMATICAL EDUCATION IN VOLUNY AND ZAKARPATTYA IN THE XIXth CENTURY: COMPARATIVE ANALYSIS	23
Genov-Steshenko O. PROJECTING AND DEVELOPMENT OF TEACHING-METHODIC COMPLEX “ELECTRIC CURRENT IN SEMI–CONDUCTORS” IN THE CONTEXT OF PROFILE PHYSICS TEACHING	26
Guletska Y. TRAINING OF FUTURE PEGAGOGUES FOR THE PROFESSIONAL ACTIVITY IN THE POLY-CULTURAL ENVIRONMENT	30
Gulyayeva T., Sharko V. ROLE OF COMPUTER TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF STUDENTS SELF–EDUCATIONAL SKILLS FORMATION.....	33
Gurenko O. THEORETICAL-METHODIC FOUNDATIONS OF ETHNIC TOLERANCY EDUCATION IN FUTURE SOCIAL PEDAGOGUES	36
Deriy N. MAKING USE OF COMPLEX METHODS OF ECOLOGICAL TEACHING IN THE PROFESSIONAL ESTABLISHMENT OF STUDENTS OF THE HUMANITARIAN PROFILE	39
Dziamko V., Dziamko V., Muchychka I. ISSUES OF METHAMATISATION OF A SCHOOL COURSE OF CHEMISTRY	42
Drozd O. PECULIARITIES OF TRAINING OF PEDAGOGICAL STAFF FOR THE TOLERANT INTERACTION IN OUT-OF-SCHOOL EDUCAYTIONAL ESTABLISHMENTS.....	44
Zhyrosh O., Dziamko V. PECULIARITIES OF METHODS OF TEACHING THE MUSICAL DISCIPLINES IN OUT-OF-SCHOOL EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS.....	46
Zabolotnyy V., Shoot M., Myslitska N. FORMATION OF METHODIC AND INFORMATIONAL COMPETENCY IN THE SYSTEM OF PHYSICS TEACHER TRAINING	49
Zabolotnyy V. PROPAEDEUTICS OF TRAINING OF METHODIC COMPETENCY FORMATION OF FUTURE PHYSICS TEACHERS	51
Zenya L. PROFESSIONAL-METHODIC COMPETENCIES OF A FOREIGN LANGUAGE TEACHER OF THE HIGHER PROFILE SCHOOL	54
Zinych V. PSYCHOLOGICAL TYPES OF HELP IN THE CONTEXT OF PSYCHOLOGYSTS TRAINING	58
Isayevych S. ANALYSIS OF CONCEPTUAL APPROACHES TO THE PROBLEM OF PERSONALLY-PROFESSIONAL ESTABLISHMENT OF SPECIALISTS OF THE SPECIALITY «PSYCHOLOGY»	60
Kaplun S. TRAINING OF HUMANITARIAN TEACHERS FOR THE MAKING USE OF INNOVATIVE TEACHING TECHNOLOGIES	62
Karbovanets O. METHODS OF ORGANISATION AND MAKING USE OF A GROUP FORM ACTIVITY IN THE PROCESS OF STUDENTS TEACHING.....	64
Kvas V. MODEL OF FORMATION OF STUDENTS PROFESSIONAL DIRECTNESS – FUTURE HUMANITARIAN DISCIPLINES TEACHERS	68
Keresteny I., Bigar V., Kopolovets S. FORMATION OF SOCIAL-PERSONAL VALUES OF KNOWLEDGE IN PUPILS.....	71
Keresteny I., Chorba M. SELF-DETERMINATION OF TEACHING-PROFESSIONAL ACTIVITY OF FUTURE TEACHERS OF ENGLISH IN THE HUNGARIAN NATIONAL MINORITY	74
Kish N. MODEL OF QUALITY MANAGEMENT OF FOREIGN LANGUAGE TRAINING OF STUDENTS – FUTURE ENGINEERS	78
Klochek L. PROBLEMS OF PRACTICAL PSYCHOLOGIST TRAINING FOR THE CONTEMPORARY SCHOOL ..	81
Kovalchuk O. SOME TECHNOLOGIES OF FOREGN LANGUAGE TEACHING FOR THE REALISATION OF IDEAS OF POLY-CULTURAL EDUCATION	83
Kryvovyaz O. REALISATION OF SCIENTIFIC AND ACCESIBILITY CHARACTER PRINCIPLES IN THE SCHOOL CHEMICAL EXPERIMENT IN THE O.ASTAKHOV’S PEDAGOGICAL HERITAGE	86
Kuz’ma-Kachur M. GROUNDING OF THE PROBLEM OF PROFESSIONAL TRAINING OF PEDAGOGICAL FACULTIES STUDENTS FOR THE LAND-LORE WORK IN PRIMARY SCHOOL CLASSES	88
Kukhta I. NATIVE LANGUAGE AS A SOCIAL BACKGROUND FOR THE FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE CULTURE	90
Kukhta M. PROFESSIONAL POTENTIAL OF A PEDAGOGUE	93
Markovska O. TOPICAL PROBLEMS OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PSYCHOLOGISTS-CONSULTANTS	95

Mashkarynets-Butko A. PECULIARITIES OF SOCIAL WORKERS ACTIVITIES IN CHILD HOMES OF A FAMILY TYPE	98
Medynskyy S. DEFINING THE ORIENTATION OF A PERSONALITY AND RANGING OF A RATING IN THE MEANINGFULNESS OF BUSINESS-TAKING QUALITIES	101
Meleshko G. WEB-DESIGN COURSE STUDYING AS ONE OF THE ASPECTS OF SOCIAL-HUMANITARIAN PEDAGOGUE TRAINING	105
Olenyuk I. ORGANISATION OF STUDENTS ACTIVITIES FOR THE REACHING OF PROGNOSTICATED LEVEL OF KNOWLEDGE QUALITY	108
Olimova M. INNOVATIVE MANAGEMENT IN THE ADMINISTRATION OF GENERAL-EDUCATIONAL ESTABLISHMENT: PROJECT TEACHING	111
Opachko M., Solomka E. TO THE ISSUE OF PEDAGOGUES TRAINING FOR THE GENERAL-EDUCATIONAL SCHOOLS OF THE POLYETHNIC REGION	114
Opachko M. DIDACTIC MANAGEMENT IN THE PHYSICS TEACHER METHODIC TRAINING: ROLE AND PLACE	117
Peretyat'ko V. ROLE OF CONSULTATIONS AS AN ORGANISATIONAL FORM IN THE DYDACTIC ADAPTATION OF FIRST-YEAR STUDENTS	121
Popova T. ACSIOLOGIC FUNCTION OF CULTURAL-HISTORICAL COMPONENT OF THE CONTENT OF PHYSICAL EDUCATION IN THE GENRAL-EDUCATIONAL SCHOOL	124
Popovych A. INDIVIDUAL STUDYING-RESEARCH TASK AS AN INNOVATIVE FOR OF TEACHING	128
Pustovyy O., Shepeta O., Sergiyenko V. METHODIC ASPECTS OF MULTIMEDIA LECTURE DEVELOPMENT TO THE "PHYSICS OF A FIRM BODY" COURSE FOR THE MASTERS STUDENTS OF PEDAGOGICAL HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS	130
Rozlutska G. FORMATION OF PEDAGOGICAL PROFESSIONALISM IN CONDITIONS OF STUDYING AT HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS.....	132
Sadovets O. PARTNERSHIP OF SCHOOLS AND UNIVERSITIES AS AN EFFECTIVE MODEL OF PEDAGOGUES PROFRESIONAL DEVELOPMENT IN THE USA.....	134
Sydorchuk L. PSYCHOLOGIC-PEDAGOGICAL FOUNDATIONS OF PROJECTING OF THE AIMS OF THE FUTURE PEGAGOGUES FORMATION SYSTEM.....	137
Syrotyuk V., Tsokolenko O., Sychevska N. PEDAGOGIC PRACTICE OF STUDENTS AS A COMPONENT OF TRAINING OF FUTURE PHYSICS TEACHERS	140
Sikora Y. COMPETENCY APPROACH WHILE STUDYING "METHODS OF INFORMATIONAL SCIENCES TEACHING"	143
Slavinska T. PECULIARITIES OF STUDENTS PRACTICE ORGANISATION OF PSYCHOLOGIC FACULTIES ..	146
Sokol I., Sharko V. TRAINING OF A TEACHER FOR THE REALISATION OF TASK-CENTRED APPROACH WHILE STUDYING ASTRONOMY	149
Solovey M. TRAINING OF FUTURE SOCIAL PEDAGOGUES FOR THE TOURIST-EXCURSION WORK WITH PUPILS	152
Solomka E. PECULIARITIES OF CHILD PSYCHIC DEVELOPMENT IN AN ALKOHOL DEPENDENT FAMILY	155
Sosnytska N. IMPLEMENTATION OF HISTORIC-METHODOLOGIC ASPECTS OF THE CONTENT OF SCHOOL PHYSICS EDUCATION INTO PROFESSIONAL TRAINING OF A PHYSICS TEACHER	158
Tochylina T. RAISING OF EFFECTIVENESS OF PHSICS STUDYING IN A TECHNICAL EDUCATIONAL ESTABLISHMENT ON THE BASIS OF MODULE TECHNOLOGY OF TEACHING.....	161
Turyanytsya V. SCIENTIFIC-METHODIC FOUNDATIONS OF IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF ZAKARPATTYA (on the example of a "Rainbow school").....	164
Philipenko I. CORRECTION OF QUALITIES OF INDIVIDUAL GAINS OF STUDENTS	166
Chorba M. CONTENT CHARACTERISTICS OF FORMED PROFESSIONAL MOTIVATION OF FUTURE TEACHERS OF ENGLISH	168
Shvay P. CREATIVE WORK AS AN IMPORTANT COMPONENT OF PEDAGOGICAL STAFF TRAINING	172
Shyshkina O. PROBLEMS OF TEACHING INFORMATIONAL COMPUTER TECHNOLOGIES TO THE FUTURE CHEMISRTY TEACHERS	174
Yuryeva K. ONE OF THE MOST WIDELY SPREAD STEREOTYPES OF PEDAGOGIC CONSCIOUSNESS AND WAYS OF ITS OVERCOMING	177
Yablochnikov S. MODELLING OF THE PROCESSES OF MANAGEMENT OF EDUCATIONAL SYSTEMS IN THE FRAMES OF CYBERNETIC APPROACH	180
Yakymenko S. FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCY OF STUDENTS OF PEDAGOGICAL SPECIALITIES ON THE FOUNDATIONS OF CLASSICAL PEGAGOGUES' HERITAGE	183
Yatsyna O. OUT-OF-SCHOOL ACTIVITY OF CULTURAL-EDUCATIONAL SOCIETY "PROSVITA" ON ZAKARPATTYA (1920-1939 years): PROSPECTS OF MAKING USE OF EXPERIENCE BY THE CONTEMPORARY EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS	187

ОСОБЕННОСТИ ОТОБРАЖЕНИЯ ДЕТСКИХ ЭМОЦИЙ В ИГРЕ И В РИСУНКЕ

Бергхауер-Олас Эмёвке,
м. Берегово

Рисование является одним из способов самовыражения ребёнка. Для устного выражения чувств, эмоций, настроений, ребёнку необходимы интроспективные и абстрактные способности, которые соответствуют вербальным представлениям. Такими способностями ребёнок владеет только частично.

В процессе игры ребёнок выражает свои чувства в действии, исполняя роль без потребности передачи их сложными словесными формами. Одним из видов игры является рисование, которое передает взаимосвязь внутренних психических процессов с внешним миром и осознание себя самого. Винникотт считает, что игра – это такое креативное занятие, которое во времени и пространстве способствует формированию представления ребёнка о реальной действительности. В игре, которая происходит на рубеже между субъективным и объективным восприятием, проявляется скрытая неуверенность. Наблюдая ребёнка в игре, можно заметить отрешение его от внешнего мира. Также рисуя, ребёнок собирает сведения и получает представления о внешнем мире. Сама по себе игра приносит удовольствие, даже и тогда, когда вызывает и приводит к интенсивному напряжению. Игровые занятия способствуют удовлетворению внутренних инстинктов. Если ребёнок находится на стадии проявления эмоций и чувств, на которые его наталкивает инстинкт, возможно проявление трёх состояний: вершина приятных ощущений (удовлетворение), отсутствие этого ощущения, ментальный сбой и физический дискомфорт, которые требуют долговременного отхода. Игре постоянно сопутствуют волнение и неуверенность [11].

В достижении удовольствия во время рисования доминируют другие приёмы, которые не требуют высокого уровня абстрагирования для выражения внутренних психических процессов, анализирующих и синтезирующих и способствующих целому восприятию явлений. Детский рисунок – превосходная основа для творческого выражения личности.

По мнению Арнгейма, если возникают проблемные вопросы, связанные с пониманием ребёнком окружающего мира и преодолением возможных, пугающих его препятствий, рисование будет способствовать упорядочиванию событий и решению вопросов, и открывает дорогу к преодолению преград [1]. Между рисованием и игрой можно провести параллели. Рассматривая игру и рисование в свете концепций культурного впечатления, находим объяснение механизмов эллаборации, происходящих в процессе изобразительной деятельности, и способствующих раскрытию ребёнка, его самовыражению. Культурное переживание является условным термином всей концепции, и подразумевает расширение понятия детской игры, как формы передачи традиций и опыта. На данный момент этот термин требует более глубокого анализа и поэтому не имеет точных дефиниций. С точки зрения антропологической концепции человек рождается и развивается, ведя борьбу за выживание в той среде, которая создаётся многочисленными человеческими генерациями. В этой своеобразной среде, в окружении многочисленных предметов, создаваемых

самим человеком, в процессе пользования этими предметами, формируются мифологические представления о мире, которые обогащают его. За Гершковичем, культура – это составная часть того окружения, которое сам человек создал, с которым он знакомится при рождении и который принимает за образец жизни [2]. Культура – колыбель человечества, в которой синтезированы все моральные ценности, изобретения каждого индивидуума в отдельности и народа в целом. Происхождение народа и созданные им традиции определяют уровень его развития, самобытность каждой народности и слияние её или гармонические отношения. Развитие изобразительной деятельности ребёнка зависит от культурной среды с определёнными традициями, в которых он родился [2]. Детская игра – как культурное впечатление, которое ассоциируется развёрнутым предложением Тагора, а именно: «На берегу моря бесконечных миров играют дети». Винникотт, последователь Фрейда, на основании размышлений Фрейда дал расшифровку этой цитаты. В теории Фрейда о топографии человеческой души понятие о культурном впечатлении не рассматривалось. Понятие о внутренней психической действительности человека получило новую значимость, результатом которой стало переосмысление действительности как внутренней, так и внешней. Фрейд определил «сублимацию» как явление, которое ведёт к культурному переживанию и осмыслению его; но по всей вероятности, он не дошёл в своих размышлениях до этого, не определил его место в душе человека.

В высказывании Тагора (в трактовке Винникотта) «море» и «берег» означает бесконечное воссоединение мужчины и женщины, и рождение детей, побегов человеческого существования, которое длится мгновение, до тех пор бытия, пока ребёнок не станет взрослым, или родителем. В этой символической системе «море» – мама-роженица, а дети рождаются на «берег» этого «моря». Таким образом, может быть, «берег» – это тело матери после родов, которая знакомится со своим жизнеспособным ребёнком. В истечении времени жизнь матери-роженицы проектируется на жизнь новорожденного ребёнка. В процессе изучения влияния механизмов проекции и интроспекции возникла гипотеза, что детская игра не входит ни к внутренней психической действительности, ни к внешней реальности.

Первые впечатления новорожденного ребёнка идентифицируются с матерью, переполненной нежными чувствами, безграничной любовью, вниманием и заботой о своём ребёнке и его нуждам. Тот жизненный опыт, который ребёнок приобретает в раннем возрасте, определяет его потенциальные способности и освоение им пространства [9].

Таким образом, культурное впечатление индивидуума занимает определённое место в окружающем пространстве. Потенциальное пространство сформируется в ребёнке только тогда, если ребёнок испытает чувство доверия. Если ребёнок лишён материнской любви, он становится беспокойным, и это состояние не способствует формированию чувства культурного впечатления. Отсутствие или потеря материнской любви на любом этапе развития ребёнка существенно отражается на

пространстве игры и уменьшении её символов [11].

При сравнении процессов детской игры и рисования наблюдается общая их функция: переработка впечатлений и воплощение их как результат переживаний на определённом этапе. Рисование предоставляет возможность повторения, возвращения, приукрашивания эмоциональных расслаблений. К тому же динамика рисования изменяется также, как и в процессе игры. Весь процесс связан с напряжением самовыражения. Можно допустить, что поток восприятия в игре и рисовании происходит спонтанно и неразрывно в своём единстве. Но графическое изображение и передача впечатлений в рисунке отличается от детской игры. В рисовании напряжение переживаний так надо передать, чтобы действия или элементы действий были отражены на бумаге, что не равносильно передаче конкретного предмета или отдельного события. Отличия видны тогда, когда на рисунке доминируют шаблоны и передаются события, но впечатления не отражены. Тогда напряжение впечатлений и переживаний уменьшается, вместо них происходит уход, отклонения – механическое рисование схем не может служить извращением от напряжений и является, соответственно, вспомогательным действием.

К тому же, при перенесении впечатлений в схематические изображения, которые станут показателем эмоционального состояния, происходит сгущение их в графический код. Схематическое изображение требует определённого приложения усилий и сопровождается напряжением впечатлений, которые наблюдаются в предыдущем поведении ребёнка, а именно: сначала волнение и вместе с тем расслабление (при рисовании шаблонного рисунка ребёнок безразличен). При наблюдении за ребёнком во время рисования можно заметить, что поведение его очень похоже на поведение во время игры, и отличается от состояния в процессе сознательного целеустремлённого творения.

Переработка впечатлений и переживаний, в первую очередь, отражается в разнице уровней напряжённости: не пережитые напряжения ребёнок носит в себе дольше, пока в переработанном виде не найдёт выражение в движении, в игре, в рисунке [3]. Для определения действительной сущности детского рисунка, необходимо учитывать условия и среду, в которых он рисует, так как креативные изображения содержат их индивидуальные мысли и чувства. Феноменологический анализ рисунков даёт возможность осмыслить дифференциальное развитие ребёнка: или когнитивные способности, или эмоциональная сфера, или способности в установлении контактов.

Дети используют творчество не только для интеграции внутренних впечатлений, и перцепций, а также для того, чтобы внешние переживания воссоединились с внутренним Я-образом. Это поможет им в самопознании, в самоутверждении, и в организации внешних отношений [7]. Для объективного определения состояния ребёнка необходимо рассматривать рисунки по качеству их напряжённости впечатлений. Таким образом, рисунки объединяют в разные группы: агрессивные по содержанию или по переработке травмирующих впечатлений. Травмированный ребёнок тяжело переживает чувства брошенности, боязни, страха, одиночества, отчаяния и опасности, которые чаще возникают в условиях физического, психического и сексуального насилия, отсутствия родительского внимания и любви, террора, агрессии в семьях, а также при форс-мажорных обстоятельствах [5].

Часто причиной возникновения непредсказуемых чувств является потеря одного из родителей или близкого человека, который непосредственно занимался воспитанием ребёнка. Исходя из этого, ребёнок получает тяжёлую психическую травму при разводе родителей, при ссорах между ними, при выяснении отношений на повышенных тонах; что причиняет необратимые изменения в эмоциональной сфере ребёнка. Детское творчество используется для выражения и медленного преодоления чувства травмы, горя, скорби и потери. Интересной можно считать следующую теорию, основным положением которой есть утверждение: рисунок – не рисунок. Исследуя процесс творчества [10] однозначно доказал, что конфигурация – не конфигурация. Для точного анализа необходимо больше материала, доказательств или конфигураций. Для глубокого осмысления необходимо принимать во внимание источники спонтанных высказываний детей во время рисования. В процессе диагностики, необходимо уделять особое внимание вербальным высказываниям детей. Травмированный ребёнок чаще всего в процессе рисования остаётся безмолвным. В состоянии эмоционального перенапряжения во время рисования ребёнок не может говорить о произошедшем. Неприятные ощущения и глубокие впечатления он «рассказывает» в своем рисунке в виде индивидуальной кодировки. Эмоциональные впечатления значимы – поэтому нельзя оставить без внимания – динамику фигур и образов, их размеры на рисунке. Так на рисунках, где изображены члены семьи или просто люди, определённое значение имеют размеры фигур [8].

Из таких рисунков можно получить объективную информацию об уровнях страха и напряжения. Фигуры, которые изображены ростом и объёмом меньше, чем другие – вызывают страх у ребёнка, уменьшённое изображение их является следствием потребности в защите от них. Это истолковывается как защитная реакция ребёнка. Иногда дети рисуют маленькие фигуры, чтобы спрятаться от устрашающих взрослых, которые вызывают такие чувства [7]. Для понимания детского рисунка необходимо глубоко вникнуть в сферу чувств. С этой целью целесообразно будет создание игровой атмосферы для рисования, в которой можем накопить нужную информацию о содержании впечатлений ребёнка. Предыдущее суждение аналогично выводу антологий Лукача Дьердя [6], который анализировал пещерный рисунок. Он объясняет, что элементы рисунка на стене пещеры, фигуры зверей, изображённые изолировано друг от друга, подчинены иной цели – колдовскому ритуалу. Магические танцы в прошлом и настенный рисунок имеют общую основу, но как два отдельных понятия разъединяются тем, что объективизация фактов пещерного рисунка выделяет из ежедневной магической практики. Казалось бы, что пещерные рисунки, которые возникли в определённых общественных условиях, магические действия, что закрепились в народных традициях, имеют сходство с детской игрой и детскими рисунками. В антологии объясняются магические танцы и пещерные рисунки как явления, подчинённые одной мотивации, а игра и рисование – явления несопоставимы с анализируемыми. Именно потому, что ребёнок не является особью, которая действует по шаблону, придерживаясь хорошо обученного обряда, а личностью, пережившей события. Игра – это активная деятельность ребёнка, в отличии от рисунка а корни их происхождения общие, так как сам процесс рисования – это и есть действие. Рисунок

и игра объединяет переживание событий, так же, как и на пещерном рисунке – где изображены фрагменты охоты – а в расшифровке детских рисунков и игровых действий получаем вспомогательную точку опоры [3]. Используя игровые приёмы, можно точнее

определить концентрацию выраженных эмоций на рисунках. Рисунок способствует выражению переживаний ребёнка в такой степени, когда он становится способным осознать происходящее, а потом воплотить в образах и передать вербально.

Література та джерела

1. Arnheim R. Visual thinking. Berkeley: University of California Press, 1969.
2. Cole. M, Cole S. Fejlődélektan. Osiris Kiadó: Budapest, 2003.
3. Gerő Zs: A gyermekrajzok esztétikuma. Flaccus Kiadó: Budapest, 2003.
4. Hárđi I: Dinamikus rajzvizsgálat. Medicina Kadó: Budapest, 1983.
5. Herman, Judith: Trauma és gyógyulás. Háttér Kiadó – Kávė Kiadó – NANE Egyesület: Budapest, 2003.
6. Lukács Gy. Az esztétikum sajátossága. Akadémiai Kiadó: Budapest, 1969.
7. Malchiodi C. A gyermekrajzok megértése. Animula Kiadó: Budapest, 2003.
8. Mérei F., Binét Á. Gyermeklélektan. Medicina Könyvkiadó RT: Budapest, 2004.
9. Péley B. (szerk.): A kapcsolatban bontakozó lélek. ÚMK Kiadó: Budapest, 2004.
10. Vass Z. A rajzvizsgálat pszichológiai alapjai. Flaccus Kiadó: Budapest, 2003.
11. Winnicott D. Játsszás és valóság. Animula Kiadó: Budapest.
12. Sehringer W., Vass Z. Leleki folyamatok dinamikája. Flaccus Kiadó: Budapest, 2005.

Малюнок – один з можливих засобів само-еспресії дитини. Засобами гри можуть виражатися почуття через діяльність та рольові ігри, за яких складна передача вербального спілкування не є необхідною. Малювання можна вважати за підтип гри, яка, насправді, є процесом внутрішнього спілкування дитини з навколишнім світом, а також власною свідомістю.

Використовуючи цей метод, можна отримати інформацію про графічну передачу емоцій до тієї міри, яка дає можливість дитині усвідомити та виразити себе вербально через малюнок.

Drawing is one of the possible means of the child's self-expression. By means of games feelings can be expressed directly through activities and role-plays where there is no need for complicated transfer of verbal communication. Drawing can be considered as a subtype of games, which is in fact the communication of the child's inner process with the outer world as well as with his own conscious.

Outlining the idea of the game as a way of cultural expression alongside with the explanation of the meaning of elaborative mechanisms of drawing there arouses the possibility of its embedding into the cultural expression.

Thus, applying this method one can gain information about the graphic transfer of emotions to the extent, which enables the child to realize and express verbally the experience of drawing.

УДК 159.964

ПРОБЛЕМА ОСОБИСТІСНОГО СТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГА-ПРАКТИКА

Біла О.Г.,
м.Черкаси

На сучасному етапі розвитку суспільства загострюється проблема психологічної допомоги людині в процесі забезпечення адаптації до різних умов життя та професійної діяльності. Тому так важливо приділяти увагу підготовці психологів, спеціалістів, які здатні надати допомогу людині у власному психічному рості та самовдосконаленні.

У психологічній літературі питання підготовки психологів висвітлюється за такими аспектами, як компоненти професіоналізму психолога (Д.Б.Богоявленська, О.Ф.Бондаренко) [3; 4], спеціальні здібності майбутніх психологів (М.А.Амінов, М.В.Молоканов, Н.В.Бочманова, Н.А.Стафуріна) [1; 2] та власне складові процедури підготовки психологів (О.Ф.Бондаренко, Т.С.Яценко) [4; 6].

На думку Д.Б.Богоявленської [3], поняття психолога-професіонала може бути представлено двома параметрами: досконале володіння теоретичними знаннями і способами роботи та здатність до швидкої адаптації. "Професіоналізм – це не наявність мертвого багажу, а відчуття нового,

бачення своєї справи в системі сучасної дійсності, ... не достеменно дотримування рецептури, а здатність до розвитку галузі знань, тобто творче ставлення до діяльності" [3,с.56].

О.Ф.Бондаренко [4] вважає, що актуальним для становлення професіоналізму психолога є завдання здолати фрагментарність та забезпечити системність, науковий універсалізм у професійній і особистісній підготовці.

Аналіз літератури показав панування думки про те, що професіоналізм психолога буде залежати, насамперед, від його теоретичної підготовки, яка має виражатися в комунікативних умінь та силі впливу на інших людей.

Більшість науковців виділяють здатність практично розв'язувати завдання на спілкування – "таланти спілкування", як найнеобхіднішу здатність для професійної реалізації психолога і відзначають, що успішність діяльності психолога буде визначатися:

- готовністю до контакту і вмінням його підтримувати;

Наукове видання

НАУКОВИЙ ВІСНИК
Ужгородського національного університету

Серія

ПЕДАГОГІКА
СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Випуск 14

Комп'ютерний набір

Червеняк А.О.

Статті подані в авторській редакції

Здано до набору 01.11.2008. Підписано до друку 01.12.2008.
Формат 60x84. Папір офс. Гарнітура Times New Roman Суг.
Друк різогр. Ум. друк. арк. 9,2 Обл.–вид. арк. 9,4
Тираж 300. Замовлення № 14

Віддруковано з готового оригінал–макета
в РВЦ факультету суспільних наук
Ужгородського національного університету